

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту
протокол № б від "09" січня 2020 р.
Зав. кафедри _____ Н.С.Ситник

**ОПОРНІ МАТЕРІАЛИ ЛЕКЦІЙ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: **07 Управління та адміністрування**
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код та найменування спеціальності)

освітня програма: **Фінанси, митна та податкова справа**
(найменування освітньої програми)

освітній ступінь: **бакалавр**

форма навчання: **денна**

Укладач(і):

д.е.н., професор Ситник Наталія Степанівна
ст.викл. Осідач О.Б.

ЛЬВІВ - 2020

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 1

Тема 2. ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ, ЇХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Правові основи функціонування підприємств в Україні.
2. Порядок створення та реєстрації підприємств.
3. Класифікація підприємств.
4. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції

Опорні поняття: Господарський кодекс України, статут підприємства, засновницький договір, генеральна тарифна угода, колективний договір, державна реєстрація підприємства, Єдиний державний реєстр, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, асоціація, корпорація, холдинг, концерн

Інформаційні джерела:

1. Афанасьев Н.В. Управление развитием предприятия: монография / Н.В.Афанасьев, В.Д.Рогожин, В.И.Рудыка. - Харьков: ИНЖЭК. - 2003. - 184 с.
2. Бабій І.В. Особливості формування типів і форми реструктуризації промислових підприємств. / І.В.Бабій, - 2011. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file...pdf>
3. Бережна М.С. Сучасні організаційно-правові форми функціонування підприємств у сфері реального сектору економіки. / М.С. Бережна. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_005.pdf
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. - Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. К.: Атіка, 2006. - 528 с.
5. Виноградська А.М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку монографія / А.М.Виноградська. - К.: ЦНЛ, 2004. - 807 с. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.big-library.com.ua/book/97_Комерциjne_pidpriemnictvo_sychasnij_stan_strategij_rozvitky
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. (ред. від 12.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Гурська О.М. Групи підприємств в Україні: структура, мета формування та проблеми обліку. / О.М.Гурська. - 2012. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...
8. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р. (ред. Від 13.01.2009 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>
9. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. (ред. Від 11.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
10. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. (ред. від 06.11.2014 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
11. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. (ред. від 05.12.2012 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/40-15
12. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15.05.2003 р. (ред. від 13.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
13. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. (ред. від 14.05.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
14. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.С.Іванілов. К.: ЦУЛ, 2009. - 728 с.
15. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996, № 30.
16. Кримінальний кодекс України від 16.03.2003 р. (ред. від 12.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
17. Мошак О.В. Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності підприємств агропромислової сфери. / О.В.Мошак // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. - 2014. - Вип.2 (43). - С.53-57.

18. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
19. Сардак С.Е. Науково-методичні основи управління розвитком виробництва у національній економіці: монографія / С.Е.Сардак, В.В.Джинджоян. - Дніпропетровськ: Інновація. - 2010. - 175 с.
20. Скриль В.В. Мета та особливості створення підприємств з іноземними інвестиціями. / В.В.Скриль, А.В.Шикіло // Ефективна економіка. Електронне фахове видання. - 2014 р. - 12. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3649>
21. Скрипюк О.В. Переваги та недоліки побудови франчайзингових систем в Україні. / О.В.Скрипюк // Ефективна економіка. Електронне фахове видання. - 2011. - № 12. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=857>
22. Суховатий О.В. Особливості реалізації франчайзингу в Україні / О.В.Суховатий // Проблеми науки. - 2007. - № 2. - С.14-18.
23. Щербина В. С. Господарське право: підруч. - 4-те вид., перер. і доп. / В.С.Щербина. -
24. К.: Юрінком Інтер, 2009. - 640 с.
25. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 (ред. від 12.08.2015 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
26. Яненко І.Г. Законодавче забезпечення діяльності підприємств. / І.Г.Яненко // Наукові праці. Економіка. - 2012. - Вип.177. Т.189. - С.81-86.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. *Поясніть відмінність між статутом підприємства і засновницьким договором та сферами їх використання.*
2. *Чи регулюється Генеральною тарифною угодою чисельність персоналу і штатний розпис працівників підприємства?*
3. *Охарактеризуйте роль профспілки при укладанні колективного договору на підприємстві.*
4. *Чи може підприємство утворитись шляхом примусового поділу на вимогу колективу працівників підприємства або його частини?*
5. *Які дані містить виписка із Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців?*
6. *Чим відрізняються колективні і комунальні підприємства з точки зору форми власності?*
7. *Охарактеризуйте основні недоліки господарських товариств.*
8. *Як розподіляється прибуток акціонерних товариств?*
9. *«У статуті корпорації відображені повноваження та відповідальність керівного її органу у період між черговими скликаннями представників учасників корпорації». Чи вірним є це твердження? Поясніть.*
10. *Для якої форми об'єднання підприємств характерним є володіння одним із суб'єктів господарювання контрольним пакетом акцій інших підприємств?*

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 2

Тема 6. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Планування як функція управління, його принципи і методи.
2. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок та порядок розробки.
3. Стратегічне планування на підприємстві.
4. Бізнес-планування, його характеристика.
5. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування.

Опорні поняття: планування, принципи планування, методи планування, види планів підприємства, поточний план, оперативно-виробниче планування, стратегічне планування, стратегія підприємства, бізнес-план, виробнича програма, товарна продукція, реалізована продукція, валова продукція, чиста продукція, незавершене виробництво

Інформаційні джерела:

1. Афанасьєв М.В. Стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. /М.В.Афанасьєв, Г.О.Селєзньова. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. - 272 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
3. Бізнес-план: стандарти бізнес-планування. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://biznes-planu.blogspot.com/p/blog-page_12.html
4. Брустінов В.М. Планування діяльності підприємства: теорія та практика: навч. посіб./ В.М.Брустінов, Н.І.Колишкіна. – Мелітополь: ВД ММД, 2008. - 248 с.
5. Бухалков М.И. Планирование на предприятии: учеб. для вузов. - 4-е изд, испр. и доп. / М.И.Бухалков. - М.: ИНФРА-М, 2010. - 416 с.
6. Воротіна Л. І. Бізнес-планування: методологія, методика, механізм: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.І.Воротіна, В.Є.Воротін, В.П.Чайковська; Європ. ун-т. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2010. - 223 с.
7. Гринкевич С.С. Роль виробничих критеріїв у формуванні оптимальної виробничої програми./ С.С.Гринкевич, В.Я.Лозинський. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/np/pdf5/15.pdf>
8. Гринчуцький В.І. Теоретичні основи процесу формування виробничої програми промислового підприємства / В.І.Гринчуцький, Т.І.Пушкар // Вісник Хмельницького національного університету. - 2008. - Т.1, № 3. - С.119-123.
9. Залуцький І.Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. / І.Р.Залуцький, В.М.Цимбалюк, С.Г.Шевченко / Львів. регіональний ін-т держ. упр. нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Львів: Новий Світ-2000, 2009. - 320 с.
10. Економічна безпека національної економіки: інвестиційно-інноваційний аспект: монографія. / І.М.Грищенко, М.П.Денисенко, А.П.Гречан, В.В.Лойко та ін. - Донецьк: РВВ. ДВНЗ «ДонНТУ», 2012. - 430 с.
11. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. для внз / В.В.Іванова. - Суми: «Університетська книга», 2011. - 444 с.
12. Кірсанова Т.О. Проблеми та перспективи фінансового планування на підприємстві. / Т.О.Кірсанова, Н.А.Дьяченко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». - 2011. - № 4. - С.48-57.

13. Коваленко О.В. Система планування на підприємстві. / О.В.Коваленко, К.В.Ташева. - 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_028.pdf
14. Корецький М.Х. Стратегічне управління. / М.Х.Корецький, А.О.Дегтяр, О.І.Дацій. - К.: ЦУЛ, 2007. - 240 с.
15. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підруч. / О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник. - К.: Академвидав, 2007. - 464 с.
16. Кузьмін О. Стратегічна діяльність підприємства: значення та перспективи розвитку. / О.Кузьмін, Н.Петришин, К.Дорошкевич // Науковий вісник. - 2011. - Вип.8 «Демократичне врядування». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com/visnik8/fail/Kuzmin.pdf>
17. Литвин Ю. О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю.О.Литвин, В.І.Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. - Донецьк, ДонНТУ, 2009. - С.67-85.
18. Лосев В.А. Как составить бизнес-план. Практическое руководство с примерами готовых бизнес-планов для разных отраслей. / В.А.Лосев.- М.: ООО «ИД Вильямс», 2011.- 208 с.
20. Міценко Н.Г. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства. / Н.Г.Міценко, У.Р.Кіндрат // Вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип.20.8. - С.285-290.
21. Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / За заг. ред. В.Є.Москалюка. - К.: КНЕУ, 2005. - 384 с.
22. Мостовий С.П. Обґрунтування виробничої програми підприємства в ринкових умовах. / С.П.Мостовий, Е.П.Чекаліна, Н.І.Сікетіна. - 2011. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/2011/8/82011_25.pdf
23. Планування діяльності підприємства: Опорний ОПОРНИ МАТЕРІАЛИ лекцій / Н.Г.Грядунова, О.В.Пахлова., І.В.Тісагдіо, А.В.Семенькова. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009.- 56с.
24. Покропивний С.Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: навч. посіб. - Вид. 2-ге, доп. / С.Ф.Покропивний, С.М.Соболь, Г.О.Швиданенко, О.Г.Дерев'яно. - К.: КНЕУ, 2002. -379 с.
25. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. - 2-е вид. / Г.М.Тарасюк, Л.І.Шваб. - К.: Каравела, 2005. - 312 с.
26. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегий: учеб. для вузов. - Пер с англ. под ред. Л.Г.Зайцева, М.Н.Соколовой. / А.А.Томпсон, А.Дж.Стрикленд. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. 576 с.
27. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. - Вид. 2-ге. / Л.А.Швайка. - Львів: Новий Світ-2000, 2004. - 268 с.
28. Федоренко Г.М. Проблеми порівняння виробничих потужностей підприємств. / Г.М.Федоренко // Макаровські читання - 2013. Всеукраїнський форум молодих науковців. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: conference.nuos.edu.ua/catalog/files/.../22563.p..
29. Шершньова З.Є. Стратегічне управління. / З.Є.Шершньова. - К.: КНЕУ, 2004. - 699 с.
30. Шудра В.Ф. Як підготувати успішний бізнес-план. / В.Ф.Шудра, А.М.Белічко. - К.: VOCA, 1994. - 108 с.
31. Янковець Т.М. Економічна сутність бізнес-плану інноваційного проекту. / Т.М.Янковець. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: knutd.com.ua/.../pdf/.../statja_yankovec_2.pdf
32. Янковець Т. М. Механізм розвитку інноваційного потенціалу підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Т.М.Янковець; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - К., 2012. - 21 с.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Для чого в процесі планування діяльності підприємства слід дотримуватись певних засад (принципів)? Поясніть, наведіть приклади.
2. Чи доцільно використовувати ресурсний метод планування при жорсткій конкуренції у галузі?
3. Поясніть сутність індикативного планування та відмінність у його застосуванні на рівні підприємства та макрорівні.
4. Що таке оперативно-виробниче планування? Охарактеризуйте його складові.
5. Поясніть сутність поняття «місія підприємства». Наведіть приклади.
6. Що таке базові стратегії підприємства, яка між ними відмінність і коли вони реалізуються?
7. Яка вихідна інформація, необхідна для розробки бізнес-плану, на вашу думку, є найважливішою? Чому?
8. Охарактеризуйте особливості формування виробничої програми підприємства в умовах ринку.

9. На яких підприємствах при формуванні їх виробничої програми доцільно використовувати показники чистої та умовно-чистої продукції? Поясніть.

10. Якими ресурсами має бути обґрунтована виробнича програма підприємства?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 3

Тема 7.1. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА І ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Персонал підприємства, його склад та структура.
2. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві.
3. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання.
4. Планування росту продуктивності праці.

Опорні поняття: персонал підприємства, категорії персоналу, професія, спеціальність, кваліфікація, структура персоналу, управління персоналом, спискова чисельність персоналу, явочна чисельність персоналу, норма обслуговування, норма виробітку, баланс робочого часу, продуктивність праці, виробіток, трудомісткість, наукова організація праці.

Інформаційні джерела:

1. Багрова І.В. Нормування праці: навч. посіб. / І.В.Багрова. - К.: ЦНЛ, 2003. - 212 с.
2. Балабанова Л.В. Управління персоналом: підруч. / Л.В.Балабанова, О.В.Сардак. - К.: ЦУЛ, 2011. - 468 с.
3. Богиня Д. П. Основи економіки праці: навч. посіб. / Д.П.Богиня, О.А.Гришнова. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання-Прес, 2001. - 313 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с
5. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. /О.О.Гетьман, В.М.Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2010. - 488 с.
6. Господарський кодекс України. (ред. від 12.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Грузина І.А. Удосконалення системи оцінки компетенцій персоналу підприємства / І.А.Грузина // Бізнесінформ. - 2011. - № 9. - С.117-181.
8. Дробишева О.О. Економічна сутність, форми і системи оплати праці. / О.О.Дробишева, Д.В.Домаш. - 2014. - [Електронний ресурс]. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_048.pdf
9. Закон України «Про оплату праці» від 01.07.1993 р. (ред. від 01.01.2015 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
10. Закон України «Про колективні договори і угоди » від 24.03.1995 р. (ред. від 01.01.2015 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
11. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. (ред. від 07.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
12. Казачков І.О. Аналіз показників руху персоналу підприємства. І.О.Казачков, В.О.Банний. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_164.pdf
13. Ковальов В.М. Методи матеріального стимулювання ефективного використання трудового потенціалу / Ковальов В.М., Рижиков В.С., Атаєва О.О. // Продуктивність. - 2004. - № 2. - С.6-10.
14. Колосок В. Характеристика моделей управління розвитком персоналу промислових підприємств. / В. Колосок. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Skhid/2009_9/2.pdf

18. Колот А. Нормування праці і його роль у функціонуванні економіки ринкового типу / А.Колот // Україна: аспекти праці. - 1998. - № 3. - С.46-50.
19. Коpecь Г.Р. Актуальні проблеми формування та розвитку персоналу підприємств. / Г.Р.Копець. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13813/1/6_30-37_Vis_720_Menegment.pdf
20. Крамаренко В.І. Управління персоналом фірми: навч. посіб. / В.І.Крамаренко, Б.І.Холода. а. К.: ЦУЛ, 2003. - 272 с.
21. Крикавський Є.В. Людський потенціал машинобудівного підприємства: аспекти ідентифікації та оцінювання. / Є.В.Крикавський, С.В.Леонова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Логістика». - 2010. - № 669. - С.275-282.
22. Левчунь Г. Реформування системи оплати і стимулювання праці / Г.Левчунь // Галицький економічний вісник. - 2012. - № 1 (34). - С.84-88.
23. Лелюк Ю.В. Напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..
24. Лісовий А.В. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.В.Лісовий. - К.: ЦУЛ, 2011. - 192 с.
25. Мартіянова М.П. Мотивація персоналу підприємства. / М.П.Мартіянова, К.М.Гончаренко// Бізнесінформ. - 2011. - № 8. - С.199-201.
26. Мотивация и оценка персонала: учебн. пособ. / Под ред. Г.А.Дмитренко,
27. Е.А.Шарапатовой, Т.М.Максименко. - К.: МАУП, 2002. - 248 с.
28. Оплата праці у виробничій сфері: проблеми та методологія збільшення заробітної плати в умовах ресурсозбереження: монографія / В.М.Гончаров, О.В.Додонов, В.Ю.Припотень,
29. М.С.Радомська. - Донецьк : Альматео, 2006. - 246 с.
30. М.С.Радомська. - Донецьк : Альматео, 2006. - 246 с.
31. Пилипенко С.М. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. /
32. С.М.Пилипенко, М.В.Горобинська, Л.І.Піддубна та ін. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. - 296 с.
33. Плугіна Ю.А. Розвиток персоналу підприємств: підходи, сутність, моделі. / Ю.А.Плугіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2013. - № 42. - С.323-327.
34. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: навч. посіб. / В.А.Савченко. - К.: КНЕУ, 2002. - 351 с.
35. Сливка О.А. Формування моделі розвитку персоналу на основі концепції людського розвитку. / О.А.Сливка. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2010_29/Slivka.pdf
36. Таран Н. Совершенствование нормирования труда / Н.Таран, Е.Гулевский // Бизнес Информ. - 1997. - № 9. - С.60-62.
37. Черкасов А.В. Інноваційна роль мотивації в системі управління персоналом. А.В.Черкасов // Вісник НУ «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». - 2008. - № 628. - С.692-695.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Чи включаються до складу персоналу підприємства працівники, прийняті на роботу на консервний завод на сезон збирання і переробки сільськогосподарської сировини?
2. Чи належить до основних робітників слюсар-ремонтник обладнання швейного цеху фабрики?
3. Чи включається до середньоспискової чисельності працівників підприємства в конкретному місяці чисельність тих працівників, які перебували в цьому місяці у відпустці?
4. Що таке коефіцієнт спискового складу? Як він розраховується?
5. Чим відрізняються фактичний і номінальний фонди робочого часу одного середньоспискового працівника?
6. Яке поняття є ширшим: кадрова політика чи управління персоналом підприємства?
7. Чи відрізняються коефіцієнт плинності кадрів та коефіцієнт обороту робочої сили по звільненню?
8. Який з показників характеризує її продуктивність: відношення обсягу продукції до кількості затраченої на її виробництво праці чи кількість продукції, виробленої підприємством за рік?

9. За яких умов недоцільно використовувати натуральні вимірники продуктивності праці?

10. Що таке хронометраж? Для чого він використовується?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 4

Тема 7.2. ОПЛАТА ПРАЦІ.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Поняття, види і шляхи росту заробітної плати.
2. Тарифна система, її елементи.
3. Форми і системи оплати праці.
4. Формування фонду оплати праці на підприємстві

Опорні поняття: мотивація праці, заробітна плата, види заробітної плати, тарифна система, тарифна сітка, тарифні розряди, погодинна заробітна плата, відрядна заробітна плата, системи оплати праці, безтарифна система оплати праці, система участі в прибутках, контрактна система оплати праці, фонд оплати праці

Інформаційні джерела:

1. Багрова І.В. Нормування праці: навч. посіб. / І.В.Багрова. - К.: ЦНЛ, 2003. - 212 с.
2. Балабанова Л.В. Управління персоналом: підруч. / Л.В.Балабанова, О.В.Сардак. - К.: ЦУЛ, 2011. - 468 с.
3. Богиня Д. П. Основи економіки праці: навч. посіб. / Д.П.Богиня, О.А.Гришнова. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання-Прес, 2001. - 313 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с
5. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. /О.О.Гетьман, В.М.Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2010. - 488 с.
6. Господарський кодекс України. (ред. від 12.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Грузіна І.А. Удосконалення системи оцінки компетенцій персоналу підприємства / І.А.Грузіна // Бізнесінформ. - 2011. - № 9. - С.117-181.
8. Дробишева О.О. Економічна сутність, форми і системи оплати праці. / О.О.Дробишева, Д.В.Домаш. - 2014. - [Електронний ресурс]. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_048.pdf
9. Закон України «Про оплату праці» від 01.07.1993 р. (ред. від 01.01.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
10. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 24.03.1995 р. (ред. від 01.01.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
11. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. (ред. від 07.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
12. Казачков І.О. Аналіз показників руху персоналу підприємства. І.О.Казачков, В.О.Банний. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_164.pdf
12. Ковальов В.М. Методи матеріального стимулювання ефективного використання трудового потенціалу / Ковальов В.М., Рижигов В.С., Атаєва О.О. // Продуктивність. - 2004. - № 2. - С.6-10.
13. Колосок В. Характеристика моделей управління розвитком персоналу промислових підприємств. / В. Колосок. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Skhid/2009_9/2.pdf
14. Колот А. Нормування праці і його роль у функціонуванні економіки ринкового типу / А.Колот // Україна: аспекти праці. - 1998. - № 3. - С.46-50.

15. Коpecь Г.Р. Актуальні проблеми формування та розвитку персоналу підприємств. / Г.Р.Коpecь. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13813/1/6_30-37_Vis_720_Menegment.pdf
16. Крамаренко В.І. Управління персоналом фірми: навч. посіб. / В.І.Крамаренко, Б.І.Холода. - К.: ЦУЛ, 2003. - 272 с.
17. Крикавський С.В. Людський потенціал машинобудівного підприємства: аспекти ідентифікації та оцінювання. / С.В.Крикавський, С.В.Леонова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Логістика». - 2010. - № 669. - С.275-282.
18. Левчунь Г. Реформування системи оплати і стимулювання праці / Г.Левчунь // Галицький економічний вісник. - 2012. - № 1 (34). - С.84-88.
19. Лелюк Ю.В. Напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..
20. Лісовий А.В. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.В.Лісовий. - К.: ЦУЛ, 2011. - 192 с.
21. Мартіянова М.П. Мотивація персоналу підприємства. / М.П.Мартіянова, К.М.Гончаренко // Бізнесінформ. - 2011. - № 8. - С.199-201.
22. Мотивация и оценка персонала: учебн. пособ. / Под ред. Г.А.Дмитренко, Е.А.Шарапатовой, Т.М.Максименко. - К.: МАУП, 2002. - 248 с.
23. Оплата праці у виробничій сфері: проблеми та методологія збільшення заробітної плати в умовах ресурсозбереження: монографія / В.М.Гончаров, О.В.Додонов, В.Ю.Припотень, М.С.Радомяска. - Донецьк : Альматео, 2006. - 246 с.
24. Пилипенко С.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / С.М.Пилипенко, М.В.Горобинська, Л.І.Піддубна та ін. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. - 296с.
25. Плуґіна Ю.А. Розвиток персоналу підприємств: підходи, сутність, моделі. / Ю.А.Плуґіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2013. - № 42. - С.323-327.
26. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: навч. посіб. / В.А.Савченко. - К.: КНЕУ, 2002. - 351 с.
27. Сливка О.А. Формування моделі розвитку персоналу на основі концепції людського розвитку. / О.А.Сливка. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2010_29/Slivka.pdf
28. Таран Н. Совершенствование нормирования труда / Н.Таран, Е.Гулевский // Бизнес Информ. - 1997. - № 9. - С.60-62.
29. Черкасов А.В. Інноваційна роль мотивації в системі управління персоналом. А.В.Черкасов // Вісник НУ «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». - 2008. - № 628. - С.692-695.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Поясніть основні відмінності теорій, які лежать в основі моделей мотивації праці.
2. Чи тотожними є поняття «винагорода за працю» та «розмір заробітної плати»?
3. Коротко охарактеризуйте основні функції заробітної плати.
4. Індекс реальної заробітної плати у минулому році становив 0,78, а у цьому році - 0,66. Про що це може свідчити?
5. Чи підлягає державному регулюванню в Україні розмір тарифної ставки 1-го розряду? Якщо так, то яким чином?
6. Що таке цензи? Для чого вони використовуються?
7. Якою є принципова відмінність між погодинною і відрядною формами оплати праці? Коли доцільно їх використовувати? Поясніть на прикладах.
8. Охарактеризуйте нові «нетарифні» форми оплати праці. Обґрунтуйте доцільність їх використання.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 5

Тема 8.1. ОСНОВНІ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВА

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Сутність та види капіталу підприємства.
2. Поняття, класифікація і структура основних фондів підприємства.
3. Облік і оцінка основних фондів.
4. Показники ефективності використання основних фондів.

Опорні поняття: капітал підприємства, позиковий капітал, основний і оборотний капітал, акціонерний капітал, основні фонди, класифікація основних фондів, структура основних фондів, облік основних фондів, оцінка основних фондів.

Інформаційні джерела:

1. Архієреєв С.І. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерела їх формування. / С.І.Архієреєв, Л.А.Жмілька // Вісник НТУ «ХП». - 2013. - № 21 (994). - С.171-178.
2. Бобко. Н.А. Резерви зниження матеріальних витрат промислового підприємства / Н.А.Бобко, Р.О.Крутько. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_038.pdf
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
4. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. - 2-ге вид. / О.О.Гетьман, В.М.Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2006. - 448 с.
5. Головка О.Г. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. / О.Г.Головка, К.О.Шляпкіна // Вісник НТУ «ХП». - 2012. - № 49 (1022). - С.22-26.
6. Городня Т.А. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства / Т.А.Городня, О.Р.Стефанік. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Che_2.pdf
7. Данілова Л. Власний капітал підприємства і проблеми його формування. / Л.Данілова, О.Мельник // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. Серія «Економіка». - 2012. - Вип. 138. - С.26-27.
8. Дідченко О.І. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. / О.І.Дідченко, Т.С.Анатольєва. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_021.pdf
9. Дробишева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. / О.О.Дробишева, І.М.Похильченко. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_136.pdf
10. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А.Болюх, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. - Вид. 2-ге, перер. і доп. - К.: КНЕУ - 2003. - 556 с.
11. Економіка підприємства: підруч. / За ред. С.Ф.Покропивного. - К.: КНЕУ, 2006. - 528 с.
12. Євтушенко О.А. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення відтворення основних засобів. / О.А.Євтушенко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». - 2011. - № 2, Т. 2. - С.39-42.
13. Касян С.Я. Управління ресурсами промислового підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / С.Я.Касян; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». - К., 2011. - 20 с.
14. Ларка М.І. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. / М.І.Ларка, Д.О.Горжій // Вісник НТУ «ХП». - 2013. - № 22 (995). - С.38-43.
15. Масюк Ю.А. Особливості формування та використання капіталу підприємств. / Ю.А.Масюк, І.В.Олександренко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_oif/2007_4_2/zbirn_uk_O_FN4has_2_6.pdf

16. Масюк Ю.В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи / Ю.В.Масюк, Л.І.Бровко // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. - 2011. - № 33. - С.181-185.
17. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. для вузів / В.І.Мацибора, В.К.Збарський, Т.В.Мацибора. - К.: Каравела, 2008. - 312 с.
18. Мельник О.В. Формування нематеріальних активів та їх вплив на ринкову вартість промислових підприємств. / О.В.Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - № 3. - С.236-250.
19. Перебийніс В.І. Логістичні стратегії матеріально-технічного постачання підприємств / В.І.Перебийніс, В.М.Собчишин // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. - Полтава: ПДАА. - 2011. - Вип. 3. - Т. 2. - С.345-353.
20. Півняк Ю.В. Дослідження основних концепцій та функцій амортизації. / Ю.В.Півняк // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2013 - № 2. - С.133-138.
21. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. У чому відмінність між акціонерним та пайовим капіталами підприємства?
2. Як впливає на ефективність виробництва збільшення пасивної частини основних фондів підприємства?
3. Поясніть вплив різних чинників на видову структуру основних фондів підприємства.
4. Які складові формують первісну вартість основних фондів?
5. Чи може первісна вартість основних фондів дорівнювати відновній?
6. Що таке індексація основних фондів? Для чого вона використовується?
7. Охарактеризуйте сферу застосування справедливої вартості основних фондів як виду їх вартісної оцінки.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 6

Тема 8.2. АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Види та показники зношування основних фондів. Ремонт основних фондів, види ремонту.
2. Амортизація основних фондів.
3. Напрямки відтворення основних фондів.
4. Показники ефективності відтворення основних фондів.

Опорні поняття: фізичне зношування основних фондів, моральне зношування основних фондів, модернізація, реконструкція, амортизація основних фондів, відтворення основних фондів.

Інформаційні джерела:

2. Архієреєв С.І. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерела їх формування. / С.І.Архієреєв, Л.А.Жмілька // Вісник НТУ «ХП». - 2013. - № 21 (994). - С.171-178.
4. Бобко. Н.А. Резерви зниження матеріальних витрат промислового підприємства / Н.А.Бобко, Р.О.Крутько. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_038.pdf
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
23. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. - 2-ге вид. / О.О.Гетьман, В.М.Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2006. - 448 с.
24. Головка О.Г. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. / О.Г.Головка, К.О.Шляпкіна // Вісник НТУ «ХП». - 2012. - № 49 (1022). - С.22-26.
25. Городня Т.А. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства / Т.А.Городня, О.Р.Стефанік. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Che_2.pdf
26. Данілова Л. Власний капітал підприємства і проблеми його формування. / Л.Данілова, О.Мельник // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. Серія «Економіка». - 2012. - Вип. 138. - С.26-27.
27. Дідченко О.І. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. / О.І.Дідченко, Т.С.Анатольєва. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_021.pdf
28. Дробишева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. / О.О.Дробишева, І.М.Похильченко. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_136.pdf
29. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А.Боллох, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. - Вид. 2-ге, перер. і доп. - К.: КНЕУ - 2003. - 556 с.
30. Економіка підприємства: підруч. / За ред. С.Ф.Покропивного. - К.: КНЕУ, 2006. - 528 с.
31. Євтушенко О.А. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення відтворення основних засобів. / О.А.Євтушенко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». - 2011. - № 2, Т. 2. - С.39-42.
32. Касян С.Я. Управління ресурсами промислового підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / С.Я.Касян; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». - К., 2011. - 20 с.
33. Ларка М.І. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. / М.І.Ларка, Д.О.Горжій // Вісник НТУ «ХП». - 2013. - № 22 (995). - С.38-43.
34. Масюк Ю.А. Особливості формування та використання капіталу підприємств. / Ю.А.Масюк, І.В.Олександренко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_oif/2007_4_2/zbirn_uk_O_FN4has_2_6.pdf

35. Масюк Ю.В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи / Ю.В.Масюк, Л.І.Бровко // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. - 2011. - № 33. - С.181-185.
36. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. для вузів / В.І.Мацибора, В.К.Збарський, Т.В.Мацибора. - К.: Каравела, 2008. - 312 с.
37. Мельник О.В. Формування нематеріальних активів та їх вплив на ринкову вартість промислових підприємств. / О.В.Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - № 3. - С.236-250.
38. Перебийніс В.І. Логістичні стратегії матеріально-технічного постачання підприємств / В.І.Перебийніс, В.М.Собчишин // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. - Полтава: ПДАА. - 2011. - Вип. 3. - Т. 2. - С.345-353.
39. Півняк Ю.В. Дослідження основних концепцій та функцій амортизації. / Ю.В.Півняк // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2013 - № 2. - С.133-138.
40. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Чи можна за допомогою модернізації усунути моральне зношування основних фондів І роду?
2. Чому не підлягають амортизації основні фонди, які знаходяться на консервації?
3. Які методи належать до методів прискореної амортизації основних фондів та в чому їх особливість?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 7

Тема 8.3. ОБОРОТНІ ФОНДИ ТА ОБОРОТНІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВА

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства.
2. Показники використання та нормування витрат матеріальних ресурсів.
3. Оборотні кошти підприємства: поняття, класифікація і структура.
4. Розрахунок нормативів оборотних коштів.
5. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.
6. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.
7. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх характеристика.
8. Нематеріальні активи підприємства, їх оцінка та зношування.

Опорні поняття: оборотні фонди підприємства, норма витрат матеріалів, матеріаловіддача, матеріаломісткість, фонди обігу, оборотні кошти підприємства, норматив оборотних коштів, коефіцієнт оборотності, тривалість обороту оборотних коштів, нематеріальні ресурси підприємства, об'єкти промислової власності, об'єкти авторського та суміжних прав, нетрадиційні нематеріальні ресурси, нематеріальні активи підприємства, патент, ліцензія, ліцензійна угода

Інформаційні джерела:

3. Архієреєв С.І. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерела їх формування. / С.І.Архієреєв, Л.А.Жмілька // Вісник НТУ «ХП». - 2013. - № 21 (994). - С.171-178.
6. Бобко. Н.А. Резерви зниження матеріальних витрат промислового підприємства / Н.А.Бобко, Р.О.Крутько. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_038.pdf
7. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
42. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. - 2-ге вид. / О.О.Гетьман, В.М.Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2006. - 448 с.
43. Головка О.Г. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. / О.Г.Головка, К.О.Шляпкіна // Вісник НТУ «ХП». - 2012. - № 49 (1022). - С.22-26.
44. Городня Т.А. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства / Т.А.Городня, О.Р.Стефанік. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Che_2.pdf
45. Данілова Л. Власний капітал підприємства і проблеми його формування. / Л.Данілова, О.Мельник // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. Серія «Економіка». - 2012. - Вип. 138. - С.26-27.
46. Дідченко О.І. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. / О.І.Дідченко, Т.С.Анатольєва. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_021.pdf
47. Дробишева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. / О.О.Дробишева, І.М.Похильченко. - 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_136.pdf
48. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А.Болох, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. - Вид. 2-ге, перер. і доп. - К.: КНЕУ - 2003. - 556 с.
49. Економіка підприємства: підруч. / За ред. С.Ф.Покропивного. - К.: КНЕУ, 2006. - 528 с.
50. Євтушенко О.А. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення відтворення основних засобів. / О.А.Євтушенко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». - 2011. - № 2, Т. 2. - С.39-42.

51. Касян С.Я. Управління ресурсами промислового підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / С.Я.Касян; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». - К., 2011. - 20 с.
52. Ларка М.І. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. / М.І.Ларка, Д.О.Горжій // Вісник НТУ «ХПІ». - 2013. - № 22 (995). - С.38-43.
53. Масюк Ю.А. Особливості формування та використання капіталу підприємств. / Ю.А.Масюк, І.В.Олександренко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_oif/2007_4_2/zbirn_uk_O_FN4has_2_6.pdf
54. Масюк Ю.В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи / Ю.В.Масюк, Л.І.Бровко // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. - 2011. - № 33. - С.181-185.
55. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. для вузів / В.І.Мацибора, В.К.Збарський, Т.В.Мацибора. - К.: Каравела, 2008. - 312 с.
56. Мельник О.В. Формування нематеріальних активів та їх вплив на ринкову вартість промислових підприємств. / О.В.Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - № 3. - С.236-250.
57. Перебийніс В.І. Логістичні стратегії матеріально-технічного постачання підприємств / В.І.Перебийніс, В.М.Собчишин // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. - Полтава: ПДАА. - 2011. - Вип. 3. - Т. 2. - С.345-353.
58. Півняк Ю.В. Дослідження основних концепцій та функцій амортизації. / Ю.В.Півняк // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2013 - № 2. - С.133-138.
59. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. *Що таке «стійкі пасиви» і як вони використовуються в господарській діяльності підприємств?*
2. *Чи можуть на виробничому підприємстві оборотні кошти «оминути» матеріально-речову стадію кругообороту?*
3. *Охарактеризуйте основні риси нематеріальних ресурсів підприємства.*
4. *У чому відмінність між нематеріальними ресурсами і нематеріальними активами підприємства?*
5. *Що таке попереджувальне маркування? Коли воно використовується?*

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 8

Тема 9. ІНВЕСТИЦІЇ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Інвестиції: поняття, види і роль у відтворенні виробничого потенціалу підприємства.
2. Виробничі інвестиції, їх склад і структура.
3. Планування виробничих інвестицій.
4. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій.
5. Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, їх характеристика.
6. Чинники впливу на ефективність інвестицій.

Опорні поняття: *інвестиції, види інвестицій, реальні (виробничі) інвестиції, структура виробничих інвестицій, ефект, ефективність, абсолютна ефективність інвестицій, відносна ефективність інвестицій, приведені витрати, термін окупності інвестицій, грошовий потік, дисконтування, чиста дисконтована вартість, внутрішня норма рентабельності інвестицій, індекс доходності інвестицій, фінансові інвестиції, цінні папери*

Інформаційні джерела:

1. Бондаренко О.О. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання. / О.О.Бондаренко, К.С.Нижник // Вісник КНУТД. - 2014. - № 3. - С.88-95.
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. / І.А.Бланк. - К.: МП «ІТЕМ» ЛТД., 1995. - 448 с.
4. Вільгурська Н.М. Проблеми інвестування економіки України та шляхи їх вирішення / Н.М.Вільгурська, Н.Г.Мехеда // Науковий вісник НЛТУ України.-2010.- № 10. -С.57-59.
5. Грідасова В.М. Інвестування: навч. посіб. / В.М.Грідасова, С.В.Кривченко, О.Є.Ісаєва. - К.: ЦНЛ, 2004. - 164 с.
6. Дамодарсен А. Інвестиційна оцінка: інструменти і методи оцінки любых активів. Пер. с англ.- 6-е изд. / А.Дамодарсен. - М.: Альпина Паблишерз, 2010. - 202с.
7. Дискіна А.А. Комплексний підхід до оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / А.А.Дискіна // Одеського політехнічного університету. - 2011. - Вип. 2. - С.320-324.
8. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посіб. / А.П.Дука. - К.: Вид-во «Каравела», 2007. - 236 с.
9. Євтушенко Г.І. Іноземне інвестування в Україні: сучасний стан та перспективи. / Г.І.Євтушенко, Т.А.Левківський // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 1. С.126-35.
10. Спіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А.О.Спіфанов, Н.А.Дехтяр, Т.М.Мельник та ін. / За ред. д.е.н. А.О.Спіфанова. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - 286 с.
11. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. (Ред. від 06.11.2014 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
12. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» від 21.10.2010 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-17>
13. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. (Ред. від 11.08.2013 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
14. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96>

15. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. (ред. від 06.06.2015 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
16. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
17. Заярна Н.М. Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні / Н.М.Заярна, М.М.Чиковська // Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - № 20. - С.162-164.
18. Измайлова К.В. Система експертизи ефективності інвестиційних проектів на стадії техніко-економічного обґрунтування. / К.В.Измайлова, О.В.Измайлова. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.knuba.edu.ua/doc/zbirnyk/urss4_pdf/45-54.pdf
19. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посіб. / І.І.Павленко, О.В.Варяниченко, Н.А.Навроцька. - К.: ЦУЛ, 2012. - 256 с.
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
22. Савчук Н. Стан інвестиційного клімату в Україні та напрями його покращення. / Н.Савчук // Науковий вісник. - 2011. - Вип.8 «Демократичне врядування». - С.42-46.
23. Сазонець І.Л. Інвестування: підруч. / І.Л.Сазонець, В.А.Федорова. - К.: ЦУЛ, 2011. - 312 с.
24. Сімонова М.В. Оцінка інвестиційної привабливості України на основі аналізу методик, розроблених провідними міжнародними організаціями / М.В.Сімонова. - Вісник Житомирського державного технологічного університету.- 2012.- № 1 (59). - С.283-287.
25. Терещенко О.О. Ставка дисконтування у прийнятті фінансово-інвестиційних рішень. / О.О.Терещенко // Фінанси України, 2010. - № 9. - С.77-90.
26. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій у економіку України / В.А.Худавердієва // Фінанси України. - 2010. - № 6 - С.62-71.
27. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л.О.Чернишова, В.В.Сазанова // Бізнес Інформ. - 2013. - № 2. - С.87-90.
28. Ющенко Ю.В. Ефективність застосування регресивної податкової ставки для залучення інвестицій. / Ю.В.Ющенко. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/.../2214
29. European Business Association. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://eba.com.ua/>

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Чому виробничі інвестиції називають «реальними»?
2. У чому полягає соціальний ефект від залучення інвестицій?
3. В якому напрямку повинно йти вдосконалення технологічної структури виробничих інвестицій?
4. Якщо ринковий попит на продукції підприємства знижується, то яким є підхід до визначення необхідного обсягу виробничих інвестицій?
5. Чи можна використовувати в якості джерела інвестування частину оборотних коштів підприємства і за яких умов?
6. Чи можна вважати тотожними поняття «позичкові» та «залучені» інвестиційні кошти? Поясніть.
7. Чим різняться між собою поняття «ефект» та «ефективність»?
8. Поясніть, чому при оцінці економічної ефективності інвестицій ключовим моментом є врахування фактору часу?
9. За допомогою яких показників можна оцінити економічну ефективність інвестицій в умовах ринку?
10. Що таке ставка дисконтування і як вона визначається?
11. Коротко охарактеризуйте основні види цінних паперів, які «обертаються» на фінансовому ринку України.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 9

Тема 11. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА І ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Виробничі процеси та принципи їх організації.
2. Класифікація виробничих процесів.
3. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї.
4. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах.

Опорні поняття: виробничий процес, технологічний процес, природні процеси, основні виробничі процеси, допоміжні виробничі процеси, обслуговуючі виробничі процеси, управлінські процеси, виробнича операція, виробнича потужність, провідний цех, лізинг, оперативний лізинг, фінансовий лізинг

Інформаційні джерела:

1. Бондаренко О.О. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання. / О.О.Бондаренко, К.С.Нижник // Вісник КНУТД. - 2014. - № 3. - С.88-95.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. / И.А.Бланк. - К.: МП «ИТЕМ» ЛТД., 1995. - 448 с.
3. Вільгурська Н.М. Проблеми інвестування економіки України та шляхи їх вирішення / Н.М.Вільгурська, Н.Г.Мехеда // Науковий вісник НЛТУ України.-2010.- № 10. -С.57-59.
4. Грідасова В.М. Інвестування: навч. посіб. / В.М.Грідасова, С.В.Кривченко, О.Є.Ісаєва. - К.: ЦНЛ, 2004. - 164 с.
5. Дамодарсен А. Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценки любых активов.
6. Пер. с англ.- 6-е изд. / А.Дамодерсен. - М.: Альпина Паблшерз, 2010. - 202с.
7. Дискіна А.А. Комплексний підхід до оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / А.А.Дискіна // Одеського політехнічного університету. - 2011. - Вип. 2. - С.320-324.
8. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посіб. / А.П.Дука. - К.: Вид-во «Каравела», 2007. - 236 с.
9. Євтушенко Г.І. Іноземне інвестування в Україні: сучасний стан та перспективи. / Г.І.Євтушенко, Т.А.Левківський // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 1. С.126-35.
10. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А.О.Єпіфанов, Н.А.Дехтяр, Т.М.Мельник та ін. / За ред. д.е.н. А.О.Єпіфанова. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - 286 с.
11. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. (Ред. від 06.11.2014 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
12. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» від 21.10.2010 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-17>
13. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. (Ред. від і. р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96>
14. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. (ред. від 06.06.2015 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

15. Зяярна Н.М. Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні / Н.М.Зяярна, М.М.Чиковська // Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - № 20. - С.162-164.
16. Ізмайлова К.В. Система експертизи ефективності інвестиційних проектів на стадії техніко-економічного обґрунтування. / К.В.Ізмайлова, О.В.Ізмайлова. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.knuba.edu.ua/doc/zbirnyk/urss4_pdf/45-54.pdf
17. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посіб. / І.І.Павленко,
18. О.В.Варяниченко, Н.А.Навроцька. - К.: ЦУЛ, 2012. - 256 с.
19. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. (ред. станом на 13.08.2015). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
20. Савчук Н. Стан інвестиційного клімату в Україні та напрями його покращення. / Н.Савчук // Науковий вісник. - 2011. - Вип.8 «Демократичне врядування». - С.42-46.
21. Сазонець І.Л. Інвестування: підруч. / І.Л.Сазонець, В.А.Федорова. - К.: ЦУЛ, 2011. - 312 с.
22. Сімонова М.В. Оцінка інвестиційної привабливості України на основі аналізу методик, розроблених провідними міжнародними організаціями / М.В.Сімонова. - Вісник Житомирського державного технологічного університету.- 2012.- № 1 (59). - С.283 -287.
23. Терещенко О.О. Ставка дисконтування у прийнятті фінансово-інвестиційних рішень. / О.О.Терещенко // Фінанси України, 2010. - № 9. - С.77-90.
24. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій у економіку України / В.А.Худавердієва // Фінанси України. - 2010. - № 6 - С.62-71.
25. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л.О.Чернишова, В.В.Сазанова // Бізнес Інформ. - 2013. - № 2. - С.87-90.
26. Ющенко Ю.В. Ефективність застосування регресивної податкової ставки для залучення інвестицій. / Ю.В.Ющенко. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/.../2214
27. European Business Association. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://eba.com.ua/>

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. У чому відмінність між виробничими і технологічними процесами?
2. Коротко охарактеризуйте управлінські виробничі процеси.
3. Наведіть приклади природних процесів, які мають місце у різних галузях виробництва.
4. В яких випадках використовуються натуральні та вартісні показники розрахунку величини виробничої потужності?
5. Поясніть механізм впливу рівня кваліфікації робітників на величину виробничої потужності підприємства.
6. Які цехи або дільниці називаються «провідними»?
7. Чим відрізняються оперативний і фінансовий лізинг?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 10

Тема 12.1 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА: ПРИНЦИПИ І ТИПИ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Організаційні типи виробництва, їх характеристика.
2. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу.
3. Поняття виробничого циклу, його структура.

Опорні поняття: тип виробництва, методи організації виробничого процесу, потокова лінія, параметри поточкових ліній, виробничий цикл, робочий час, час перерв, види руху предметів праці.

Інформаційні джерела:

1. Архангельский В.І. Інтегроване керування виробництвом: Організаційні та технологічні аспекти менеджмента підприємствами В.І.Архангельский, І.М. Богаєнко та ін. - К.: Техніка, 2005. - 328 с.
2. Бичківський Р.В. Управління якістю: навч. посіб. / Р.В.Бичківський. - Львів: ДУ «Львівська політехніка», 2000. - 329с.
3. Боженко Л.І. Управління якістю, основи стандартизації та сертифікації продукції: навч. посіб. / Л.І.Боженко, О.Й.Гурта. - Львів: Афіша, 2001. - 157 с.
4. Бойко Л.Г. Економіка та організація виробництва. ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій для самостійного вивчення дисципліни / Укл.: Бойко Л.Г. - Харків: ХНАМГ, 2008. - 194 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
6. Бутвинський В. Маркетинг підприємств: підручник / В.Бутвинський. - К.: Атіка, 2008. - 300 с.
7. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч. посіб. / В.Г.Васильков. - К.: КНЕУ, 2003 - 524 с.
8. Горелова Д.О. Організація виробництва: ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій. / О.Д.Горелова.- Харків: ХНАДУ, 2012. - 544с.
9. Грецька Г.М. Організація виробництва: ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій / Укл. Г.М.Грецька. - Харків: ХНАМГ, 2009. - 197 с.
10. Гриньова В.Н. Організація виробництва: навч. посіб. / В.Н.Гриньова, М.М.Салун. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. - 552 с.
11. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» (Редакція від 04.07.2014 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/46-93>
12. Енциклопедія маркетингу. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.marketing.spb.ru/read/m19/index.htm>.
13. Економіка підприємства: підруч. / За ред.С.Ф.Покропивного. Вид.2-ге перер. та доп. - К.: КНЕУ, 2005. - 528 с.
14. Економіка та організація виробництва: підруч./ За ред. В.Г.Герасимчука, А.Е.Розенплентера. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
15. Єськов П.О. Українська асоціація якості - запорука якості в Україні / П.О.Єськов // Факти. - 25.10.2005. - С.3-4.
16. Жван В.В. ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій з курсу «Організація виробництва / В.В.Жван. - Харків: ХНАМГ, 2009. - 217 с.
17. Закон України «Про стандартизацію» (Редакція від 11.02.2015р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>

19. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
20. Кардаш В.Я. Маркетинговая товарная политика / В.Я.Кардаш. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/112/44/1/5/>
21. Козик В.В., Гавриляк А.С. Організація виробництва: навч. посіб. - Серія «Дистанційне навчання», № 29. / В.В.Козик, А.С.Гавриляк. - Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2005. - 160с.
22. Козловський В. О. Організація виробництва: практикум: навч. посіб. Част.1. - Вид. 2-ге, доп. та перероб. / В.О.Козловський. - Вінниця: ВНТУ, 2005 - 154 с.
23. Колесникова Е.В. Разработка **марковской** модели состояний проектно управляемой организации / Е.В.Колесникова, В.А.Вайсман, С.А.Величко // Суч. технології в машинобуд.: зб.наук. праць. - Вип. 7. - НТУ «ХП». - 2012. - С.217-223.
24. Король С.А. Показники якості продукції та методи її оцінювання / С.А.Король // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємство». - 2013. - № 2 (71). - С.140-150.
25. Клейнер Г. Механізми прийняття стратегічних рішень і стратегічне планування на підприємствах / Г.Клейнер // Питання Економіки. - 2002. - № 9. - С.46-65.
26. Ліпич Л.Г. Організація виробництва: навч. посіб. / Л.Г.Ліпич, В.О.Морозов, А.Т.Московчук. - Луцьк: Ред. Видав. Відділ ЛДТУ, 2002. - 256.
27. Онищенко В.О. Організація виробництва: навч. посіб. / В.О.Онищенко, О.В.Редкін, А.С.Старовірець, В.Я.Чевганова. - К.: Лібра, 2008. - 336 с.
28. Пасічник В.Г. Організація виробництва. навч.-метод. посіб. / В.Г.Пасічний, О.В.Акіліна. - К.: ЦНЛ, 2005. - 248с.
29. Петрович Й.М. Організація підприємства: підруч. / Й.М.Петрович, Г.М.Захарчин. - Львів: «Магнолія плюс», 2004. - 400 с.
30. Плоткин Я.Д. Організація і планування виробництва на машинобудівному підприємстві: навч. видання / Я.Д.Плоткін, О.К.Янушкевич. - Львів: Світ, 1996. - 352с.
31. Салухіна Н.Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: підруч. / Н.Г.Салухіна, О.М.Язвінська. - К.: ЦУЛ, 2010. - 336 с.
32. Тельнов А.С. Організація виробництва. ОПОРНІ МАТЕРІАЛИ лекцій для студентів економічних спеціальностей. - 2-е вид., доп. / А.С.Тельнов - Хмельницький, 2002. - 141с.
33. Телятник С. В. Економіка та організація виробництва: навч. посіб. / С.В.Телятник. - Харків: ХНАМГ, 2011. - 205 с.
34. Тянь Р.Б., І.В.Багорова. Організація виробництва: навч. посіб. - Київ: ЦНЛ, 2005. - 248 с.
35. Шаповал М.І. Менеджмент якості: навч. посіб. / М.І.Шаповал. - К., 2007. - 471 с.
36. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікацією: підруч. - 3-є вид., перер. і доп. / М.І.Шаповал. - К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2001. - 174 с.
37. Щелкунов В.І. Економіка і організація виробництва. Модулі 1, 2. Курс лекцій / В.І.Щелкунов, Е.Д.Дмитренко, Н.М.Пінчук, Л.О.Городецька, О.В.Різниченко, Л.І.Перевозчикова. - За ред. В.І. Щелкунова. - К.:НАУ, 2006. - 96 с.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Чому одиничне виробництво вимагає універсального обладнання та робітників-універсалів?
2. Охарактеризуйте непотоковий метод організації виробничого процесу та сферу його застосування. Наведіть приклади.
3. Що таке «потокова лінія»? Які є види поточкових ліній? Назвіть сфери їх використання.
4. Якими є основні вимоги до організації поточкового виробництва?
5. Чим відрізняються такт і ритм поточної лінії?
6. З яких елементів складається виробничий цикл?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 11

Тема 12.2. ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувати у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення.
2. Показники і методи оцінки якості продукції.
3. Управління якістю продукції.
4. Стандартизація і сертифікація продукції.
5. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки.
6. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Опорні поняття: *якість продукції, технічний рівень продукції, показники якості продукції, методи оцінки якості продукції, стандартизація, сертифікація, стандарт, сертифікат, петля якості, технічні умови, кодекс ustalеної практики, національний знак відповідності, технічний регламент, конкурентоспроможність продукції, сукупний економічний ефект від поліпшення якості продукції*

Інформаційні джерела:

3. Архангельский В.І. Інтегроване керування виробництвом: Організаційні та технологічні аспекти менеджмента підприємствами В.І.Архангельский, І.М. Богаєнко та ін. - К.: Техніка, 2005. - 328 с.
 4. Бичківський Р.В. Управління якістю: навч. посіб. / Р.В.Бичківський. - Львів: ДУ «Львівська політехніка», 2000. - 329с.
 16. Боженко Л.І. Управління якістю, основи стандартизації та сертифікації продукції: навч. посіб. / Л.І.Боженко, О.Й.Гурта. - Львів: Афіша, 2001. - 157 с.
 17. Бойко Л.Г. Економіка та організація виробництва. ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій для самостійного вивчення дисципліни / Укл.: Бойко Л.Г. - Харків: ХНАМГ, 2008. - 194 с.
 18. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
 19. Буржис Н.В. Маркетинг підприємств (Н.В.Буржис, І.М.Аткіна, 2008. - 300 с.
В Бичківський Р.В. Управління якістю підприємств: навч. посіб. / Р.В.Бичківський. - Львів: ДУ «Львівська політехніка», 2000. - 329с.
 20. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч. посіб. / В.Г.Васильков. - К.: КНЕУ, 2003 - 524 с.
 21. Горелова Д.О. Організація виробництва: ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій. / О.Д.Горелова.- Харків: ХНАДУ, 2012. - 544с.
 22. Грецька Г.М. Організація виробництва: ОПОРНІ МАТЕРАЛИ лекцій / Укл. Г.М.Грецька. - Харків: ХНАМГ, 2009. - 197 с.
 23. Гриньова В.Н. Організація виробництва: навч. посіб. / В.Н.Гриньова, М.М.Салун. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. - 552 с.
 24. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» (Редакція від 04.07.2014 р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/46-93>
 25. Енциклопедія маркетингу. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.marketing.spb.ru/read/m19/index.htm>.
- Економіка підприємства: підруч. / За ред.С.Ф.Покропивного. Вид.2-ге перер. та доп. - К.: КНЕУ, 2005. - 528

26. Економіка та організація виробництва: підруч./ За ред. В.Г.Герасимчука, А.Е.Розенплентера. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
27. Єськов П.О. Українська асоціація якості - запорука якості в Україні / П.О.Єськов // Факти. - 25.10.2005. - С.3-4.
28. Жван В.В. ОПОРНІ МАТЕРАЛІ лекцій з курсу «Організація виробництва / В.В.Жван. - Харків: ХНАМГ, 2009. - 217 с.
38. Закон України «Про стандартизацію» (Редакція від 11.02.2015р.). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
39. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
40. Кардаш В.Я. Маркетингова товарна політика / В.Я.Кардаш. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/112/44/1/5/>
41. Козик В.В., Гавриляк А.С. Організація виробництва: навч. посіб. - Серія «Дистанційне навчання», № 29. / В.В.Козик, А.С.Гавриляк. - Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2005. - 160с.
42. Козловський В. О. Організація виробництва: практикум: навч. посіб. Част.1. - Вид. 2-ге, доп. та перероб. / В.О.Козловський. - Вінниця: ВНТУ, 2005 - 154 с.
43. Колесникова Е.В. Разработка **марковской** модели состояний проектно управляемой организации / Е.В.Колесникова, В.А.Вайсман, С.А.Величко // Суч. технології в машинобуд.: зб.наук. праць. - Вип. 7. - НТУ «ХП». - 2012. - С.217-223.
44. Король С.А. Показники якості продукції та методи її оцінювання / С.А.Король // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». - 2013. - № 2 (71). - С.140-150.
45. Клейнер Г. Механізми прийняття стратегічних рішень і стратегічне планування на підприємствах / Г.Клейнер // Питання Економіки. - 2002. - № 9. - С.46-65.
46. Ліпич Л.Г. Організація виробництва: навч. посіб. / Л.Г.Ліпич, В.О.Морозов, А.Т.Московчук. - Луцьк: Ред. Видав. Відділ ЛДТУ, 2002. - 256.
47. Онищенко В.О. Організація виробництва: навч. посіб. / В.О.Онищенко, О.В.Редкін, А.С.Старовірець, В.Я.Чевганова. - К.: Лібра, 2008. - 336 с.
48. Пасічник В.Г. Організація виробництва. навч.-метод. посіб. / В.Г.Пасічний, О.В.Акіліна. - К.: ЦНЛ, 2005. - 248с.
49. Петрович Й.М. Організація підприємництва: підруч. / Й.М.Петрович, Г.М.Захарчин. - Львів: «Магнолія плюс», 2004. - 400 с.
50. Плоткин Я.Д. Організація і планування виробництва на машинобудівному підприємстві: навч. видання / Я.Д.Плоткін, О.К.Янушкевич. - Львів: Світ, 1996. - 352с.
51. Салухіна Н.Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: підруч. / Н.Г.Салухіна, О.М.Язвінська. - К.: ЦУЛ, 2010. - 336 с.
52. Тельнов А.С. Організація виробництва. ОПОРНІ МАТЕРАЛІ лекцій для студентів економічних спеціальностей. - 2-е вид., доп. / А.С.Тельнов - Хмельницький, 2002. - 141с.
53. Телятник С. В. Економіка та організація виробництва: навч. посіб. / С.В.Телятник. - Харків: ХНАМГ, 2011. - 205 с.
54. Тянь Р.Б., І.В.Багрова. Організація виробництва: навч. посіб. - Київ: ЦНЛ, 2005. - 248 с.
55. Шаповал М.І. Менеджмент якості: навч. посіб. / М.І.Шаповал. - К., 2007. - 471 с.
56. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікацією: підруч. - 3-є вид., перер. і доп. / М.І.Шаповал. - К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2001. - 174 с.
57. Щелкунов В.І. Економіка і організація виробництва. Модулі 1, 2. Курс лекцій / В.І.Щелкунов, Е.Д.Дмитренко, Н.М.Пінчук, Л.О.Городецька, О.В.Різниченко, Л.І.Перевозчикова. - За ред. В.І. Щелкунова. - К.:НАУ, 2006. - 96 с.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Чи є тотожними поняття «якість продукції» і «споживна вартість продукції»?
2. У чому полягає значення підвищення якості продукції?
3. Коротко охарактеризуйте одиничні показники якості продукції.
4. Які, на вашу думку, найбільш достовірні методи оцінки якості продуктів харчування?
5. Що таке «петля якості»?
6. Охарактеризуйте сучасну систему вітчизняних стандартів.

7. *Національний знак відповідності. Хто і коли має право його використовувати?*
8. *Якими є основні чинники забезпечення конкурентоспроможності продукції?*
9. *Як обчислюється економічний ефект від підвищення якості продукції у її виробників та споживачів?*

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 12

Тема 13.1 ВИТРАТИ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Поняття і класифікація витрат.
2. Собівартість продукції, її види і показники.
3. Формування кошторису витрат на виробництво.
4. Калькулювання витрат на виробництво та реалізацію продукції.
5. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції.
6. Планування зниження собівартості продукції.

Опорні поняття: операційні витрати, інвестиційні витрати, фінансові витрати, бухгалтерські витрати, економічні витрати, статті витрат, елементи витрат, собівартість продукції, кошторис, калькуляція, види собівартості, показники собівартості, Єдиний соціальний внесок, методи формування кошторису витрат, калькуляційна одиниця, методи калькулювання собівартості.

Інформаційні джерела:

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. / П.Й.Атамас. - К.: ЦНЛ, 2006. - 440 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528
3. Бутинець Ф.Ф. та ін. Аудит і ревізія підприємницької діяльності. - Житомир: ГПН «Рута», 2007.- 416 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф.Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - № 1(22). - С.11-18.
5. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / С.С.Гаркавенко. - К.: Лібра, 2004. - 708
6. Господарський кодекс України. (Редакція станом на 12.08.2015). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Давидович І.Є. Калькулювання собівартості будівельної продукції та напрямки його вдосконалення / І.Є. Давидович // Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. - 2010. - №6. - С.224-230.
8. Длігач А. О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика: навч. посіб. / А. О. Длігач. - К. : ВД «Професіонал», 2006. - 302 с.
9. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. / І.В.Зятковський. - К.: КОНДОР, 2008. - 364с.
10. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / К.Ф.Ізмайлова. - К.: МАУП, 2008. - 152 с.
11. Иванченко В. Ценообразование: учеб. пособ. / В.Иванченко. - Харьков: ИД «ИНЖЭЖ», 2003. - 152 с.
12. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М.Я.Коробов. - К.: «Знання», КОО, 2009. - 378 с.
14. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. / В.В.Кулішов. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 216 с.
15. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: МАУП, 2008. - 304 с.
16. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: учебн. / К.Р.Макконелл, С.Л.Брю. - М.: ИНФРА, 1999. - 974 с.
17. Мамедова Е.І. Калькулювання собівартості: метод. посіб. / Е.І.Мамедова. - Запоріжжя: Поліграф, 2008. - 60

18. Миронова Ю.Ю. Економічна сутність собівартості продукції та шляхи її зниження / Ю.Ю. Миронова // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. - 2009. - № 3. - С.160-165.
19. Нагайчук В.В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства / В.В. Нагайчук // Економіка АПК. - 2012. - № 1(25). - С.146-149.
17. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: монографія / Л.В.Нападівська. - Д.: Наука і освіта., 2000. - 224 с.
18. Нерода-Березка К. В. Фактори впливу на формування міжнародної цінової політики / К.В.Нерода-Березка // Економіка і управління. - К.: Поліграфкомбінат Європейського університету, 2012. - № 2. - 37
19. Петренко И.В. Ценообразование. Основной курс: учеб. для эконом. вузов / И.В. Петренко. - Донецк, 1999. - 248 с.
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
21. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг): наказ Державного комітету промислової політики України : за станом на 2 лютого 2001 р., № 47. - Офіц. вид. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
27. П'ятак І.В. Ціноутворення та фактори впливу на становлення цінової політики. / І.В.П'ятак //Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4 (20). - С.130-134.
28. Рябенко Г.М. Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації. / Г.М.Рябенко, Ю.С.Резніченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6 (44). - С.319-321.
29. Цимбалюк А.Г. Формування та управління витратами виробництва: підруч. / А.Г.Цимбалюк, Н.П.Скричук, Л.І.Антошкіна. - Донецк: Юго-Восток, 2009. - 240с.
30. Ягмур К.А. Еволюція категорії «витрати на виробництво»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Ч.1) / Ягмур К.А. - Полтава: Полтавський університет споживчої кооперації України. - 2006. - с. 175

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. Поясніть, чи можуть на діючому підприємстві, яке тимчасово простоє через нестачу сировини, постійні витрати дорівнювати нулю?
2. Що таке Єдиний соціальний внесок і які складові він включає?
3. Чи включає собівартість продукції фінансові витрати підприємства?
4. Поясніть, чому втрати від браку на підприємстві слід віднести до комплексних?
5. Чи включає виробнича собівартість продукції витрати на проведення маркетингових досліджень та витрати на рекламу продукції?
6. Чи може індивідуальна собівартість бути рівною галузевій? Якщо так, то за яких умов?
7. Назвіть основні методи формування кошторисів витрат.
8. Коротко охарактеризуйте методи обчислення собівартості нової продукції.
9. Чим відрізняються народногосподарські і техніко-економічні чинники зниження собівартості продукції?
10. Які групи чинників враховуються при плануванні зниження собівартості продукції по факторним методом?
11. Які переваги і недоліки індексного методу обчислення зниження собівартості в порівнянні з по факторним?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРІАЛИ ЛЕКЦІЇ № 13

Тема 13.2 . ЦІНИ НА ПРОДУКЦІЮ (ПОСЛУГИ)

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувати у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Економічний зміст, функції і види цін.
2. Формування гуртових і роздрібних цін на продукцію.
3. Методи ціноутворення.

Опорні поняття: ціна, функції цін, види цін, виробничі ціни, споживчі ціни, гуртова ціна, роздрібна ціна, тарифи, державні ціни, ціни «франко», податок на додану вартість, акцизний збір, ціноутворення, методи ціноутворення, концепція беззбитковості

Інформаційні джерела:

3. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. / П.Й.Атамас. - К.: ЦНЛ, 2006. - 440 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528
13. Буряк П.Ю. Фінансово-економічний аналіз: підруч. / П.Ю.Буряк. - К.: ВД «Професіонал», 2007. - 520 с.
14. Бутинець Ф.Ф. та ін. Аудит і ревізія підприємницької діяльності. - Житомир: ГН «Рута», 2007.- 416 с.
15. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф.Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - № 1(22). - С.11-18.
16. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / С.С.Гаркавенко. - К.: Лібра, 2004. - 708 с.
17. Господарський кодекс України. (Редакція станом на 12.08.2015). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
18. Давидович І.Є. Калькулювання собівартості будівельної продукції та напрямки його вдосконалення / І.Є. Давидович // Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. - 2010. - №6. - С.224-230.
19. Длігач А. О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика: навч. посіб. / А. О. Длігач. - К. : ВД «Професіонал», 2006. - 302 с.
20. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. / І.В.Зятковський. - К.: КОНДОР, 2008. - 364 с.
21. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / К.Ф.Измайлова. - К.: МАУП, 2008. - 152 с.
22. Иванченко В. Ценообразование: учеб. пособ. / В.Иванченко. - Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2003. - 152 с.
23. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М.Я.Коробов. - К.: «Знання», КОО, 2009. - 378 с.
14. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. / В.В.Кулішов. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 216 с.
20. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: МАУП, 2008. - 304 с.
21. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: учебн. / К.Р.Макконелл, С.Л.Брю. - М.: ИНФРА, 1999. - 974 с.
22. Мамедова Е.І. Калькулювання собівартості: метод. посіб. / Е.І.Мамедова. - Запоріжжя: Поліграф, 2008. - 60

23. Миронова Ю.Ю. Економічна сутність собівартості продукції та шляхи її зниження / Ю.Ю. Миронова // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. - 2009. - № 3. - С.160-165.
24. Нагайчук В.В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства / В.В. Нагайчук // Економіка АПК. - 2012. - № 1(25). - С.146-149.
22. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: монографія / Л.В.Нападівська. - Д.: Наука і освіта., 2000. - 224 с.
23. Нерода-Березка К. В. Фактори впливу на формування міжнародної цінової політики / К.В.Нерода-Березка // Економіка і управління. - К.: Поліграфкомбінат Європейського університету, 2012. - № 2. - 37 с.
24. Петренко И.В. Ценообразование. Основной курс: учеб. для эконом. вузов / И.В. Петренко. - Донецк, 1999. - 248 с.
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
26. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг): наказ Державного комітету промислової політики України : за станом на 2 лютого 2001 р., № 47. - Офіц. вид. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
31. П'ятак І.В. Ціноутворення та фактори впливу на становлення цінової політики. / І.В.П'ятак //Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4 (20). - С.130-134.
32. Рябенко Г.М. Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації. / Г.М.Рябенко, Ю.С.Резніченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6 (44). - С.319-321.
33. Цимбалюк А.Г. Формування та управління витратами виробництва: підруч. / А.Г.Цимбалюк, Н.П.Скричук, Л.І.Антошкіна. - Донецк: Юго-Восток, 2009. - 240с.
34. Ягмур К.А. Еволюція категорії «витрати на виробництво»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Ч.1) / Ягмур К.А. - Полтава: Полтавський університет споживчої кооперації України. - 2006. - с. 175

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. *Чи завжди ціна продукції є відображенням реальних витрат на її виробництво?*
2. *Які є види гуртових цін? Як вони формуються?*
3. *Чи є місце в ринковій економіці державним цінам?*
4. *Що таке ціни «франко»? В чому їх особливість?*
5. *Чи може гуртова ціна підприємства дорівнювати роздрібній? Відповідь обґрунтуйте.*
6. *Охарактеризуйте основні методи ринкового ціноутворення.*

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРІАЛИ ЛЕКЦІЇ № 14

Тема 14. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувати у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Дохід і прибуток підприємства, схеми їх формування та розподілу.
2. Прибутковість діяльності підприємств, показники, що її характеризують.
3. Суть та оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства.
4. Ефективність виробництва: суть, види і показники.
5. Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.

Опорні поняття: дохід, чистий дохід, прибуток, балансовий прибуток, чистий прибуток, функції прибутку, прибутковість, рентабельність, показники рентабельності, рентабельність продукції, рентабельність виробництва, фінансово-економічний стан підприємства, показники прибутковості, показники ліквідності, показники платоспроможності, ефективність виробництва, види ефективності виробництва, економічна ефективність, соціальна ефективність, показники ефективності виробництва, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва

Інформаційні джерела:

- 11 Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. / П.Й.Атамас. - К.: ЦНЛ, 2006. - 440 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М.Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528
5. Буряк П.Ю. Фінансово-економічний аналіз: підруч. / П.Ю.Буряк. - К.: ВД «Професіонал», 2007. - 520 с.
6. Бутинець Ф.Ф. та ін. Аудит і ревизія підприємницької діяльності. - Житомир: ПІН «Рута», 2007.- 416 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - № 1(22). - С.11-18.
8. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / С.С.Гаркавенко. - К.: Лібра, 2004. - 708
9. Господарський кодекс України. (Редакція станом на 12.08.2015). - [Електронний ресурс].
10. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
11. Давидович І.Є. Калькулювання собівартості будівельної продукції та напрямки його вдосконалення / І.Є. Давидович // Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. - 2010. - №6. - С.224-230.
12. Длігач А. О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика: навч. посіб. / А. О. Длігач. - К. : ВД «Професіонал», 2006. - 302 с.
14. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. / І.В.Зятковський. - К.: КОНДОР, 2008. - 364 с.
15. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / К.Ф.Ізмайлова. - К.: МАУП, 2008. - 152 с.
16. Иванченко В. Ценообразование: учеб. пособ. / В.Иванченко. - Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2003. - 152 с.
17. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. /
18. М.Я.Коробов. - К.: «Знання», КОО, 2009. - 378 с.
13. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. / В.В.Кулішов. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 216 с.
20. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: МАУП, 2008. - 304 с.
22. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: учебн. / К.Р.Макконелл,
23. С.Л.Брю. - М.: ИНФРА, 1999. - 974 с.

24. Мамедова Е.І. Калькулювання собівартості: метод. посіб. / Е.І.Мамедова. - Запоріжжя: Поліграф, 2008. - 60
25. Миронова Ю.Ю. Економічна сутність собівартості продукції та шляхи її зниження / Ю.Ю. Миронова // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. - 2009. - № 3. - С.160-165.
26. Нагайчук В.В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства /
27. В.В. Нагайчук // Економіка АПК. - 2012. - № 1(25). - С.146-149.
28. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: монографія
29. / Л.В.Нападовська. - Д.: Наука і освіта., 2000. - 224 с.
30. Нерода-Березка К. В. Фактори впливу на формування міжнародної цінової політики / К.В.Нерода-Березка // Економіка і управління. - К.: Поліграфкомбінат Європейського університету, 2012. - № 2. - 37
31. Петренко И.В. Ценообразование. Основной курс: учеб. для эконом. вузов / И.В. Петренко. - Донецк, 1999. - 248 с.
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
33. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг): наказ Державного комітету промислової політики України : за станом на 2 лютого 2001 р., № 47. - Офіц. вид. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
34. П'ятак І.В. Ціноутворення та фактори впливу на становлення цінової політики. / І.В.П'ятак //Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4 (20). - С.130-134.
35. Рябенко Г.М. Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації. / Г.М.Рябенко, Ю.С.Резніченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6 (44). - С.319-321.
36. Цимбалюк А.Г. Формування та управління витратами виробництва: підруч. /
37. А.Г.Цимбалюк, Н.П.Скричук, Л.І.Антошкіна. - Донецк: Юго-Восток, 2009. - 240 с.
38. Ягмур К.А. Еволюція категорії «витрати на виробництво»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Ч.1) / Ягмур К.А. - Полтава: Полтавський університет споживчої кооперації України. - 2006. - с. 175

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. *Охарактеризуйте загальну схему розподілу доходу підприємства.*
2. *Чим відрізняються операційний прибуток і прибуток від звичайної діяльності підприємства?*
3. *За рахунок яких джерел формується прибуток підприємства?*
4. *Що таке «прибуток від позареалізаційних операцій»?*
5. *Охарактеризуйте основні функції прибутку підприємства.*
6. *Чим відрізняються поняття «рентабельність продукції» і «рентабельність продажу продукції»?*
7. *Якими основними групами показників найчастіше характеризується фінансово-економічний стан підприємства?*
8. *Чи залежить соціальна ефективність виробництва від досягнутої ним економічної ефективності? Поясніть.*
9. *Чому для оцінки ефективності виробництва доцільно використовувати показники абсолютної та порівняльної ефективності?*

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРІАЛИ ЛЕКЦІЙ № 15

Тема 15. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІ МОДЕЛІ, ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувати у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Бізнес-процеси підприємства: сутність, структура і характеристика.
2. Моделювання бізнес-процесів підприємства.
3. Реінжиніринг в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства.
4. Бенчмаркінг як інструмент поліпшення практики ведення бізнесу.
5. Система виживання підприємства в ринкових умовах.
6. Реструктуризація підприємства: види, форми і механізм здійснення.

Опорні поняття: *бізнес-процес, бізнес-операція, основні бізнес-процеси, допоміжні бізнес-процеси, процес ний підхід до управління, власник процесу, якісні параметри бізнес-процесів, кількісні параметри бізнес-процесів, моделювання бізнес-процесів, реінжиніринг, бенчмаркінг, види бенчмаркінгу, система виживання підприємства, потенціал виживання, сталість підприємства, трансформація підприємства, реструктуризація, види реструктуризації, конверсія, диверсифікація, розукрупнення підприємств, модель Мак-Кінзі оцінки вартості підприємства*

Інформаційні джерела:

1. Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования / Б.Андерсен; [пер. с англ. С.В.Ариничева ; науч. ред. Ю. П. Адлер].- М.: РИА «Стандарты и качество», 2003. - 272 с.
2. Бабак О.А.Реінжиніринг як сучасний інструмент інноваційної діяльності підприємств / О.А.Бабак. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Babak.pdf
3. Багієв Г.Л. Бенчмаркінг як функція й інструмент підприємницької діяльності. / Г.Л.Багієв, Ю.Н.Соловійова //У кн.: Міжнародна наукова конференція «Маркетинг і культура підприємництва: Тези доповідей. - Х.: Вид-во «Гал», 2002. - Ч.1.
4. Биннер Х.Ф. Управление организациями и производством: от функционального менеджмента к процессному / Х.Ф.Биннер; пер. с нем. - М: Альпина Бизнес Букс (Альпина Паблишерз), 2010. - 282 с.
5. Бойчик І.М. Формування бізнес-моделі підприємства: курс лекцій / І.М.Бойчик. - Тернопіль, 2009. - 131 с.
6. Виноградова О.В. Реінжиніринг торговельних підприємств: теорія та методологія: дис. док. екон. наук / О.В.Виноградова. - Д.: Донецький державний університет економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, 2006. - 435 с.
7. Галиця І.О. Концептуальні підходи до стратегії інноваційного розвитку суб'єктів господарювання / І.О.Галиця // Проблеми науки. - 2006. - № 8. - С.14-21.
8. Гордієнко Л.Ю. Управління організаційними трансформаціями: теоретико-методолічні засади та управлінський інструментарій: монографія / Л.Ю.Гордієнко. - Х.: вид. ХНЕУ, 2011. - 124 с.
9. Гончарук А.Г. Бенчмаркінг як метод управління ефективністю підприємства / А.Г.Гончарук // Труды Одесского политехнического университета. - 2007. - Вып.1 (27). - С.253-258.

10. Данько М. Реорганізація підприємств у контексті формування корпоративних структур / М.Данько // Економіка України. - 2007. - №1. - С.64-70.
11. Дафт Р.Л. Менеджмент / Р.Л. Дафт. - СПб.: Питер, 2002. - 832 с.
12. Ефимов В.В. Описание и улучшение бизнес-процессов: учеб. пособ. / В.В.Ефимов. - Ульяновск: УлГТУ, 2005. - 84 с.
13. Єсіпова К. А. Класифікація бізнес-процесів у туристичних підприємств / К.А.Єсіпова// Економічний простір. - 2010. - № 42. - С. 220-228.
14. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (нова редакція від 22.12. 2011 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13
15. Запаса Л. С. Економічна сутність розвитку підприємства. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Articles/Kultnar/knp96/knp96_33-37.pdf.
16. Оголёва Л.Н. Реинжиниринг производства / Л.Н.Оголёва, Е.В.Чернецова, В.М. Радиковский. - М.: КНОРУС, 2005. - 304 с.
17. Кальниченко Л. Реструктуризация предприятий в условиях становления рыночной среды / Л. Кальниченко, А.Мендрул // Экономика Украины. - 2000. - № 10. - С.27-33.
18. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посіб. - 2-е вид. доп. і перер. - Л.: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2003. - 352 с.
19. Погорелов Ю. С. Развитие предприятия: понятия та виды / Ю.С.Погорелов. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Articles/Kultnar/knp88/knp88_75-81.pdf
20. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. - Суми: Університетська книга, 2005. - 582 с.
21. Табачникас Б.И. Концепции реинжиниринга и управление бизнес-процессами / Б.И. Табачникас // Проблемы современной экономики. - 2007. - № 1 (21). - [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/number.php3?bnumber=21#432>
22. Тоцький В.І. Організаційний розвиток підприємства: навч. посіб. / В.І.Тоцький, В.В.Лаврененко. - К.: КНЕУ, 2005. - 247 с.
23. Філіна С.В. Трактуння поняття реінжинірінг бізнес-процесів як основного методу кардинальної перебудови бізнес-процесів / С.В.Філіна // Нові економічні системи в сучасних умовах. - 2011 - № 4. - С.210-213.
24. Харрингтон Дж., Оптимизация бизнес-процессов: документирование, анализ, управление, оптимизация/ Дж.Харрингтон, К.С.Эсселинг. – С-Пб.: Азбука, БМикро, 2003. - 317с.
25. Чернобай Л. І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть / Л.І.Чернобай, О.І.Дума // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2013. - № 769. - С.125-131.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. У чому полягає відмінність між основними і допоміжними бізнес-процесами підприємства?
2. Що таке «вхід» і «вихід» бізнес-процесу?
3. Дайте «рольову» характеристику процесного підходу до управління підприємством.
4. Чим відрізняються поняття «результативність» та «ефективність» бізнес-процесу?
5. Якими є основні методи моделювання бізнес-процесів?
6. За яких умов доцільно використовувати реінжинірінг на підприємствах?
7. Якими є причини невдач реінжинірінгу на підприємствах?
8. Коротко охарактеризуйте основні напрямки бенчмаркінгу.
9. Якими є стримуючі чинники застосування бенчмаркінгу у вітчизняних умовах господарювання?
10. Охарактеризуйте складові «потенціалу виживання» підприємства.
11. Чи доцільно проводити реструктуризацію успішних підприємств?
12. Що таке «пентаграма Мак-Кінзі»? Для чого вона використовується?

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.

ОПОРНІ МАТЕРАЛИ ЛЕКЦІЇ № 16

Тема 16. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА АНТИКРИЗОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Політична економія», «Мікроекономіка», «Вступ до фаху», «Теорія та історія фінансової системи», «Макроекономіка», «Фінанси» є базою для глибокого вивчення таких дисциплін як «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінанси суб'єктів підприємництва», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Страховання», «Бюджетна система», «Податкова система», «Міжнародні фінанси», «Місцеві фінанси»

Мета лекції сформувані у студентів комплекс знань та ознайомити їх із головними теоретичними аспектами з даної теми.

План лекції:

1. Економічна безпека підприємства: сутність, мета, елементи і схема організації.
2. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими.
3. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
4. Служба безпеки підприємства. Управління безпекою.
5. Управління ризиками господарської діяльності.
6. Суть, мета і види санації підприємства.
7. Причини і симптоми банкрутства підприємства.
8. Процедура порушення справи про банкрутство.
9. Процес ліквідації збанкрутілих підприємств.

Опорні поняття: економічна безпека підприємства, функціональні елементи економічної безпеки підприємства, рівень економічної безпеки, критерій економічної безпеки, підходи до оцінки економічної безпеки підприємства, служба безпеки підприємства, ризик господарської діяльності, управління ризиками, ризик-менеджмент, методи зниження ризику, санація підприємства, мета санації підприємства, джерела фінансування санації підприємства, план санації, кризова ситуація, банкрутство, причини банкрутства, симптоми банкрутства, процедура банкрутства, ліквідація підприємства, ліквідатор, наслідки ліквідації підприємства

Інформаційні джерела:

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. - СПб: Изд-во «Питер», 1999. - 416 с.
2. Антикризисный менеджмент / под ред. А.Г. Грязновой. - М.: Тандем, 1999. - 368 с.
3. Антикризисное управление: учебник / под ред. Э.М. Короткова. - М.: Инфра, 2000 - 432 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перер./ І.М. Бойчик. - К.: Атіка, 2006. - 528 с.
5. Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий: монография / В.А. Василенко. - К.: ЦУЛ, 2005. - 648 с.
6. Гончаренко Л.П. Управление безопасностью: учеб. пособ./Л.П. Гончаренко. - М.: КНОРУС, 2010. - 272 с.
7. Даніч В.М. Визначення кризового стану підприємства / В.М. Даніч, Н.О. Пархоменко // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - № 4. - С.208-218.
8. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (нова редакція від 22.12. 2011 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13

9. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства / Д.Ковальов, І.Плетникова // Економіка України. - 2000. - № 4. - С. 35-40.
10. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г.В.Козаченко, В.П.Пономарьов, О.М.Ляшенко. - К.: Лібра, 2003. - 280 с.
11. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Р.О.Костирко. - Х.: Фактор, 2007. - 784 с.
12. Кравченко В. Розробка сучасного стандарту з управління ризиками - важливий чинник підвищення ефективності підприємницької діяльності в Україні / В.Кравченко // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. пр. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. - Вип. 17. - 330 с. - С.159 - 166.
13. Кравченко В.А. Стан управління підприємницькими ризиками: українська специфіка / В.А.Кравченко // Проблеми системного підходу в економіці. - 2007. - № 3.
14. Кравчук О.Я., Кравчук П.Я. Діагностика та механізм забезпечення корпоративної безпеки підприємства: монографія / О.Я.Кравчук, П.Я.Кравчук. - Луцьк: Надстир'я, 2008. - 256 с.
15. Лігоненко Л. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.Лігоненко. - К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2001. - 580 с.
16. Мартиненко В.П. Стратегія життєздатності підприємств промисловості: навч. посіб. / В.П.Мартиненко. - К.: ЦНЛ, 2006. - 328 с.
17. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія / В.С.Пономаренко, О.М.Тридід, М.О.Кизим. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. - 323 с.
18. Скібіцький О.М. Антикризівий менеджмент: криза і банкрутство: навч. посіб. / О.М.Скібіцький. - К.: ЦУЛ, 2009. - 568 с.
19. Чернявський А.Д. Цикличність кризисов маркетинга во времени / А.Д.Чернявський // Проблемы современной экономики. - 2008. - № 3. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2125>.

Питання і завдання студентам для контролю знань, самостійного опрацювання матеріалу лекції для підготовки семінарського, практичного заняття за темою лекції:

1. *Охарактеризуйте об'єктивні і суб'єктивні негативні впливи на економічну безпеку підприємства.*
2. *Дайте коротку характеристику функціональних складових економічної безпеки підприємства.*
3. *Яким чином можна оцінити рівень фінансової складової економічної безпеки підприємства?*
4. *Що таке «коефіцієнт ефективності техніко-технологічної безпеки підприємства»?*
5. *Назвіть основні підходи, які найчастіше використовуються для оцінки стану і рівня економічної безпеки підприємства.*
6. *Чим викликана необхідність створення служби безпеки на підприємстві?*
7. *Охарактеризуйте основні завдання служби безпеки підприємства.*
8. *Що таке «ризик-менеджмент»?*
9. *Чим відрізняються поняття «диверсифікація ризику» та «розподіл ризику»?*
10. *У чому відмінність між санацією і реструктуризацією підприємства?*
11. *Чи може санація підприємства проводитись за рахунок котів кредиторів?*
12. *Що таке «план санації підприємства»? Охарактеризуйте основні причини банкрутства підприємства.*
13. *Чим відрізняються фіктивне і приховане банкрутство? Якими можуть бути юридичні підстави ліквідації підприємства?*

Обладнання заняття, ТЗН тощо: наочний матеріал, ТЗН, презентація

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача

Укладач: _____ д.е.н., проф. Ситник Н.С.